

Groot Heiligland 47

Wapen van Haarlem en Thüringen

Het belangrijkste ziekenhuis in Haarlem is altijd het St. Elisabeths- of Groote Gasthuis geweest. Het bestaat nog steeds, maar nu onder de naam *Sparne Gasthuis*.

Oorspronkelijk stond het 14de –eeuw stammende gasthuis aan het Verwulft toen het door de grote stadsbrand van 1576 werd verwoest. Het stadsbestuur besliste daarop dat het gasthuis in 1581 het leegstaande Minderbroederklooster in gebruik mocht nemen. Verbouwingen en nieuwbouw volgden tot het gasthuis en latere ziekenhuis in 1973 verhuisde naar de Haarlemse wijk Schalkwijk en de naam veranderde in Elisabeth Gasthuis (EG). Fusies leiden daarna tot het huidige ziekenhuis.

Opmerkelijk ten opzichte van het verleden is dat het ziekenhuis in vroegere tijden was bedoeld voor de armen; degenen die het konden betalen werden thuis verpleegd. Het gasthuis werd bestuurd door regenten en regentessen. Hoe die er uit zagen kunnen we nog zien op de schilderijen van Frans Hals.

De regenten hadden onder meer als taak de landerijen van het Gasthuis te beheren. De pachtopbrengsten daarvan vormden in de 17de eeuw de belangrijkste inkomsten.

Het ziekenhuis is verdwenen, de gebouwen niet. Waar het hier om gaat is de toenmalige uitbreiding van het ziekenhuis in 1906 en 1925. In deze gebouwen met neorenaissance kenmerken en trapegevels vind je nu het Verwey Museum en het ABC Architectuur-centrum. Er is een gevelsteen aangebracht met daarop het wapen van Haarlem en die van het St. Elisabeth Gasthuis samen met het bouwjaar 1925.

In het wapen van het Gasthuis zie je de drie kronen van St. Elisabeth van Thüringen aan wie het Gasthuis was opgedragen. De drie kronen symboliseren Hongarije, Bohemen en Thüringen.

Verder zie je boven de toegangsdeur een soort Bijbelse voorstelling waarin de genezing van de zieken wordt weergegeven.

Dat je hier echt te maken hebt met de voormalige gebouwen, eigenlijk de polikliniek, van het ziekenhuis, wordt ten overvloede duidelijk gemaakt door het grote

tegeltabelau met de letters:

ST. ELISABETHS- of GROOTE GASTHUIS.

De bezoekers van de polikliniek wisten hierdoor zeker dat ze bij het ziekenhuis waren.

Bron: Wikipedia (CC-BY-SA Licentie), Noord Hollands Archief en Gevelstenennet.nl